

PG
3948
T73A88
1898

From the Collection
of the late

JOHN LUCZKIW

АРГОНАВТИ

комедия в III діях

Григорія Цеглинського.

У ЛЬВОВІ, 1898.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
під зарядом К. Бедиарекою.

Аргонавти АРГОНАВТИ

КОМЕДІЯ В III. ДІЯХ

ГРИГОРІЯ ЦЕГЛІНЬСКОГО.

Супроти сцен печатане в рукоцисн.

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

У ЛЬВОВІ, 1898.

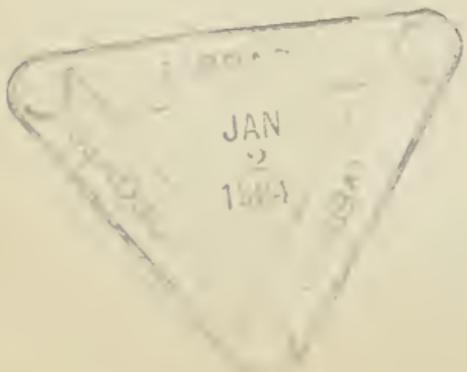
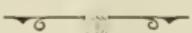

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА
під зарядом К. Беднарского.

ОСОБИ:

Іван Мирский, съященник.
Олімпія, его жінка.
Марійка, їх донька.
Омелька, далека їх своячка, сельска учителька.
Яzon Дівонос
Акиндін Всеvoloda |
Кастор |
Полюкє |
Софрон Думка |
Порфирій Карманович.
Мендель Бавм, властитель готелю.
Прокіп }
Ніколай } готелеві сторожі.
Ксеня, дівчина сільська.
Катерина, служниця.

Гості духовні і мирські, дівчата, музиканти.
Діє ся акт I. в міськім готелі, акт II. і III. на
селі у о. Мирского.

PL
3942
TB A28
1298

Д І я I.

Декорация. Сцена представляє комнату заїздного дому, з дверми головними в середині, бічними праворуч (від публіки). По середині столик, що дасть ся розложить на зелений столик до карт, кругом крісла. Ліворуч велике зеркало з поставою.

СЦЕНА 1.

Николай, Прокіп (перший старший, другий молодший, спиравшись на щітки, що ними замітали комнату, балакають:

Николай.

Скажи мені, Прокопе, семий рік вже, хвалити Бога, служу, а ще не второпаю всего, гм!

Прокіп.

Що такого?

Николай.

Ось диви ся. Всілякі сюда заїжджають люди, а найбільше попи...

Прокіп.

Ну і що?

Николай.

Ось того, як се сказати, гм? Як прийде який старий, то і набігаєш ся коло него, налашиш, надвигаєш, напипнаєш, а він тобі опісля — шістку...

Прокіп.

Ну?

Николай.

А, як заїде молодий,...

Прокіп.

Клерик хочеш сказати ..

Николай.

Як кажеш? Клерик? Ага, клерик, так так: клерик. Як заїде клерик, то чоловік єму, вибачте, холявки прочистить, а він єму дві, три, чотири, часом і лева цілого, срібного, цісарського ткне.

Прокіп.

Я тобі скажу, чому.

Николай.

Чому, гм?

Прокіп.

Шіп старий дає своє, то й жалує, — а молодий чуже, то й розкидає.

Николай.

Чуже? Як то кажеш чуже?

Прокіп.

От так: свого не має, то й пожичає.

Николай.

Ба, та пожичати, то й треба віддати.

Прокіп.

Але не єму.

— 5 —

Николай.

А кому?

Прокін.

Тому, де ся оженить колись.

Николай.

Ну які штудерні, дивись! Не даром тілько вчилися.

Прокін.

А впрочім, що нам до того небоже. Нам лиш се подай Боже!

Николай (съміє ся).

І се правда, гм! Дай їм Господи здоровля та довгоденьствія. Але чому їх не видати тепер?

Прокін.

Чому, от вчера приїхало кількох.

Николай.

Під твої числа?

Прокін.

Ага.

Николай.

(на боці). Має щастє, сновида! А ти, Николаю, коло старих бідькай ся. От все старому біда!

СЦЕНА 2.

Попередні. Язон (крізь головні двері виставляючи голову)*

Язон.

А ходи но котрий сюда!

Ніколай, Прокіп

[біжуть оба на персбій, відшхаючись коло дверей].

Прокіп.

То не твій!

Ніколай.

То мій!

Прокіп.

Тобі старому — старі, а мені молоді!
(відопхнувши Ніколая виходить)

Ніколай (негодуючи).

Ось трапив ся оден клерик і той дияволу
в зуби (кланяється низенько входачому Язонові і виходить).

СЦЕНА 3.

Язон (хороший, поставний, трохи вже піддоптаний) за ним
Прокіп (з куферочком в руках).

Язон.

Постав он там!

Прокіп (кладучи).

А більше нема нич?

Язон.

Постав і рушай з Богом.

Прокіп (до себе).

Шкода було з Ніколаєм битись, можна
му було відступити (виходить в головці).

СЦЕНА 4.

Яzon сам (ходить по сцені вспокійний).

Що се, повинишли в городі, чи що таке?
Перший раз в'їжджаю, неспостережений! Ні

одного, однісенького вуйка! Все мабуть в сьвіті іде навиаки (пристає). Бувало, Господи, чоловік лиш покажесь, — то протовиниться годі, розстуном стають вуйки пейсаті, непейсаті, всілякі. А кождий кричить: єгомость, єгомость, може вам що треба? Я, я, я, вигоджу, в мене процент найнижчий... А тепер наче-б їх повімітало (іде до дверей) Прокопе!

Прокіп (в дверях).

Що?

Яzon.

Нема там кого до мене?

Прокіп.

Нема!

Яzon.

А щоби їх... Як би хто питав ся, сейчас пусті!

Прокіп.

Добре, добре, чом би не пустити? (запикає, замикаючи двері).

Яzon.

Вкінці не буде іншої ради, як до них пійти. А щоб їх повиправило! Тоді треба буде сновидам піднести процент о яку десятку в гору. Що-ж робити? (оглядає себе) Тимчасом приберусь трохи. (Отвірає куферочок і випімає з него звій ковпіріків і рукавів [маншетів]; стаючи перед зеркалом прибираєсь, відкладаючи насамперед ковпір, опісля рукавці оден по другому на землю, серед того говорить, що слідує:)

Щоб був чоловік хоть не прошептав ся так дуже! А то, до білої нитки. Bin heute ein

vollkommener Meister Puff! (відкидає ковнір, бере съвіжий) Все мабуть в съвіті іде вспак, вже навіть в картах чоловікови не йде! (кидає ковнір — і наче нагадавшись:) Ага! (спішиТЬ в двері) А що Прокопе, есть там хто?

Прокіп.

Есть!

Язон (живо).

А хто?

Прокіп.

Я!

Язон (недобрий).

А щоб тебе... А Мендель дома?

Прокіп.

Нема!

Язон (вертаючи).

Судний день на них нині, чи що? Нічого робити, треба йти. (прибирає рукавці все в зеркалі) А щоб теє Поділе вікому і не снилось. Добре то сказано: Поділе то безділе. (відкидає рукавець) Там мабуть нічо більше не роблять, лиш в карти грають. Майстер вам оден в другого, хоть концепти давай. (відкидає рукавець) Най же хоть пімстив ся на послідок. Пімстив ся, сказавши всім: Подоляки, кругом дураки!

(прибравшись, оглядаєсь докола в зеркалі і вдоволений з себе съпіває:)

„Ой зайди, зайди ясний місяцю.“

Акіндии (з правого боку, съпіває, не виходячи па сцену).

„Ой зайди, зайди ясна зіронько.“

Язон (озирнувшись).

Хто се? Чий се голос?

[Двері праворуч отвірають ся, в них стає Акіндін, питомець молодий, хороший, присадковатий.]

СЦЕНА 5.

Язон (живо).

Акіндін!

Акіндін.

Язон!

(Оба біжуть проти себе, обіймаючись цілують ся тричи.)

Язон.

Звідкіля юдеш?

Акіндін.

Звідкіля? Питай вітру степового, звідки повіває, питай птички небесної, звідки приливає. Зі сьвіта, з широкого, далекого сьвіта.

Язон.

Найшов?

Акіндін.

Ні. А ти?

Язон.

І я ні.

Акіндін.

Звідкіля-ж ти прибуваєш?

Яzon.

З Ноділя. Перебрив Підгіре, Покутє, збував лемків, бойків, в кінці на Ноділю опер ся.

Лкиндии.

Після катальоғу?

Язон.

Після катальоғу.

Лкиндии.

Скажи, де бував, бо і я з гір на Поділє
пру ся.

Язон.

Шкода ходу, шкода броду. Послухай, що
я перейшов. (добуває книжку і читає)

Борки, Білу. Висишівці,
Городіще, Малашівці,
Мишковічі, Баворів,
Драганівку, Петриків,
Стегниківці,
Чернихівці,
Богданівку,
Сопранівку,
Шипи, Токи, Шельпакі,
Медии, Ступки, Кошлякі.

Лкиндии.

А я: (виймає свою книжку, читає)

Косів, Кути, Криворівню ,
Коломию і Надвірну ,
Жабе, Рибно, Яворів ,
Ферескулю, Ясенів ,
Кулачківці ,
Семаківці ,
Воскресинці
Тай Балинці ,
Дору, Пніве і Хомчин ,
Микуличин, Делятин .

Яzon.

То дурне, але я: (читає:)

З Клебанівки до Стриївки,
Із Гущанок до Лубянок,
По Козівці і Хмелівці,
По Остробі і Янобі,
Навістив я Дарахів,
Сущин, Довге й Соколів.

Тай Сеняву
І Глещаву,
Ігровицю,
Зарванищю,
І Вишнівчик,
І Острівчик,
І Рожиска,
І Хмеліска,
Іванівку,
Качанівку,
Товсте, Красне. Язловець,
Сороцко, Оріховець,
А вже дійстие безголовле
Завело й до Теребовлї.

Акиндии.

А я темненької вічки
Бач заїхав був до Річки.
Там же довго не попас,
Бо спішив ся на Іспас.
Звідав Космач і Брустури,
Уторопи і Ронтури,
Вербіж вижній,
Вербіж нижній,
Акришори
І Шешори,
Бачив Лючу
І Текучу

Бйтків, Фйтків, Щуцилів,
Ключів, Сопів, Стопчатів,
Був в Рудникáх,
Попельникáх,
І Радівцех,
І Чернівцех,
Усі гори, бач, зійшов
Але любки не найшов.

Яzon.

Так і мені. Наша попівній зводить ся на
нінащо. А дівчата в горах які?

Акиндии.

Чудесні! Стрункі як емереки, гнучкі як
лози, личка як калина, очка як терен а бідні...

Яzon (докінчуочи).

Як мізерка викладана.

Акиндии.

Чоловіка справді аж серце болить.

Яzon.

Такіна Поділю. Дивись (отвирає книжку і читає):
„Кася, Галя і Марійка не мають нічо,
Тося, Дося, Цеся, Коця якесь там вінб.
(обертає картку)

Минця, Нуця, Киця, Мушка тисяч золотих,
А Милюня два тисячі по смерти старих.

(обертає картку)

Юлька має господарство, Нулька два плуги,
Луці хату сфантували за якісь довги.
(обертає картку)

Лъоля має сто червоних, коні і корову,
А Олеся лиш виправу, навіть вже готову.
(обертає картку)

Ізидора, деканівна, страх горда натура,
Має вуйка каноніком у съятого Юра.
(обертає картку)

Стефця, Люнця нич не мають, надія на те,
Що бабуня щось запишє, як ноги задре.

i t. d., i t. d. da capo al fine (показує, обертаючи всі картки в книжці).

Акиндин (ломлячи руки).

Но і жени ся тут.

Язон (так само).

Но і жени ся.

Акиндин.

Ти маєш записану кожду?

Язон.

Кожду.

Акиндин.

А дівчата які?

Язон.

От як дівчата. Я їм вирочім і пе привилляюсь богато.

Акиндин (гордо).

Я вже люблю і з дівчатами побавитись.
Боже мій, як би собі чоловік кожде серце,
що здобув, міг повісити на груди, я би ходив
як перший генерал.

Язон.

Ти ще молодий. Мене вже не бавить твів.
Я лиш глипну раз, два кругом себе, одним
оком на молодих, другим на старих, третим на
господарство і — йду даліше.

Акиндін.

Так скоро? Можеш помилити ся.

Язон.

Я тобі ручу: мій катальоғ вірнійший, як
урядова табуля.

Акиндін.

Правда, що то одним зором можна осу-
дити, як ся съвітнить...

Язон.

Ти ще не маєш такого досвіду, як я.
Пожди, за два, три роки дійдеш і ти до тої
практики.

Акиндін.

Ти довго вже „путешествуєш“?

Язон.

Десятий рік.

Акиндін.

Я лиш семий.

Яzon.

Бачиш, за три роки можеш ще богато до-
вчитись.

Акиндін.

Що-ж тепер задумуєш?

Язон.

Бог вість. На разі я приїхав з вуйками побачитись.

Акиндін (радісно).

І я.

Язон. .

Ти богато винен?

Акиндін.

Infandum regina iubes renovare dolorem.
П'ять літ тому, знаю, було щось до 2000, але опісля набрав ще де що, буде може до сїм, до вісім, не знаю.

Язон.

Щасливий! Я троха більше. Але як ще зо два роки помандруєш, зрівнаємось. Я впрочім не числив своїх ніколи, не терплю арифметики.

Акиндін.

Та і я лиш з початку, так по пасторальній, опісля згубив рахунок.

Язон.

Бо й на що теє придасть ся?

Акиндін.

Так єсть. Буду їх платити чи що?

Язон.

Розумієсь. Але що такого, що жадного вуйка не видко? Бувало оден наперед другого товпить ся...

Акиндин.

Я вже посылав Прокопа і ніхто не являєсь.

Язон.

По кого, по Авраама?

Акиндин.

Ні.

Язон.

По Якова?

Акиндин.

Ні.

Язон.

По Ісаака, Давида, Самуїла?

Акиндин.

Ні, ні, ні.

Язон.

По кого-ж? Та я всіх знаю.

Акиндин.

Він і тобі дядьком.

Язон.

А по Менделя?

СЦЕНА 6.

Попередні. Думка (пукає в головні)

Акиндин.

От і єсть Мендель.

Язон.

Хвала Тобі, Господи!

Думка (входячи).

Слава Ісусу Христу!

Язон (не вдоволений).

А то Мелхиседек.

Акиндин.

Як ся маєш, Мелхиседеку?

Думка.

Гаразд, хвалити Господа. Приношу і вам веселу новину.

Язон, Акиндин.

Яку?

Думка.

Воньміте ї на коліна припадіте. (бере обох й веде близше публіки) Консисторія съятити — з довгами.

Акиндин (скаче з радості).

.Ликуй нині і весели ся Сіоне! Що за розум у нашої консисторії, що за розум!

Думка.

Кажу вам, такий плач бить і риданіє во Ізраїлі, що цербери не в силі всіх повикидати на улису.

Акиндин (весело).

Я сейчас вертаю в гори. (съпіває з радості:)

„Там де Татран круто веть ся

По каменях ген шумить“ . . . . Ходи, най тебе поцілую, Мелхиседеку, за тую вість

сіоньскую! В нагороду за се оженю тебе з дівчиною, якої з роду не бачив.

Думка.

А ти не тішиш ся, Язоне?

Язон.

Не маю чим.

Акіндін.

Чому не маєш чим? Таж тепер як раз сядем оба на Гіменея і віо — на яку суfragанію до тестя.

Язон (приступає до Акіндіна).

Ану, йди тепер до якого вуйка, чи тобі хоть феника пожичить?

Акіндін (зі страхом)

Правда!

Язон.

Ану, чи не звалять ся всі тобі на голову, не розділять риз твоїх, а о одежні твоєй чи не кинуть жребій?

Акіндін (я. в.).

Правда!

Язон.

Розумієш, чому Мендель не приходить, хоть єго кликав?

Акіндін.

Розумію. Що за розум у нашої консисторії таке робити, що за розум? (по павзі) А може Мендель ще об тім не знає?

Язон.

В тім одинока і моя надія. Він не давно
вернув з Угорщини.

СЦЕНА 7.

Попередні. Прокіп, опіеля Мендель.

Прокіп (головними).

Прошу Єгомостів, єсть Мендель.

Акиндін.

Поклич, поклич!

Думка (на боці).

Ага, посланіє ко Єvreям, побачимо!

Мендель (влітає головними — засапаний).

Чи чули Єгомості, що ся діє в консисторії?

Язон (на боці).

Ага не знає сновида, чому не знає?

Акиндін.

Що?

Мендель.

Ще сего не бувало, як живо. Ну, съвятять
без грошей.

Акиндін (живо).

То неправда.

Мендель.

Чому неправда? Я там сам був.

Акиндін.

Ну?

Мендель.

Они мене за двері викинули, то єсть, викинути не викинули, але сказали: йди собі.

Думка.

То ще не велике лихо.

Мендель.

Як то не велике, яке ще може бути більше?

Думка.

Може бути й більше.

Мендель.

Яке?

Думка.

Можуть ще й на дорогу де що подати.

Мендель.

Добре вам жартувати, як вас не болить,...
а моя праця пропадає.

Акиндин.

Не бійтесь, не пропаде.

Думка.

Та ви ще з мерця шкіру здімете.

Акиндин (до Менеля — тихше).

Слухайте Мендель, дайте мені ще сотку.

Мендель.

Що, ви собі хиба жартуєте? Я гадав, що
ви прийшли віддати.

Акиндін.

Та вже все разом — потім.

Мендель (дражливо).

Потім, потім, ви все так кажете, коли то вже буде?

Язон (встаючи).

Я вам скажу, коли? (рішучо) Спла я вам винен? (виймає мошонку і ховав по хвили назад)

Акиндін (тихше).

Що робиш, чоловіче? Не дражни!

Язон.

Я вам покажу, як з євреєм говорити.
(в голос до Менданя) Рахунок!

Мендель (приборканий).

Не гнівайтесь, Єгомесценю! Я до вас ні слова не сказав. Я знаю, що з таким честним чоловіком, як ви, нам ні суду вії консисторії не треба. Аби я таке щастє мав.

Язон (все рішучо).

Для того й даром напудив ся.

Мендель (покірно).

Дати зараз рахунок?

Акиндін (живо).

Чекайте трохи!

Язон.

Сейчас!

Акиндін (до Язона).

Що робиш?

Мендель (виймає папера).

Ту 200 злр. а процент від 10 років, то 1000 злр.

Язон.

Якто? З 200 — 1000?

Мендель.

Ну а процент? А від той процент — процент? А від тих процентів та процентів — знова процент? Ну для вас най буде 950. (кладе папір). Ту знов 200 а процент від 9 років — най буде 900 (кладе папір).

Ту 150 а процент від 8 років 600 (я. в.).

Ту 100 " " 7 " 400 (я. в.).

Ту 50 " " 6 " 200 (я. в.).

Ту знов 50 " " 5 " 180 (я. в.).

Ту ще 50 " " 4 " 150 (я. в.).

А ту раз 20, а ще раз 20, а ще раз 20, а готель тілько років, а служба — я то все маю зраховане... 500 злр. — разом 2880 злр. А 80 вам спушу, що зараз платите, най буде рівно 2800 злр.

Язон (спокійно).

А для пана Всеволоди?

Акиндін.

Я не хочу.

Язон.

Але я кажу.

Мендель.

Ну, як кажете, я тут маю зраховане, бо ви присилали, я приготував. Всего 1830 злр. Ту маєте папери, дивіть чи ваш справедливий підпис? (подає папери).

Думка.

Знаєте, я бачив вже ріжні пявки, хоч сам не досвідчав ніколи. Але се пявка над всіма пявками.

Мендель (недобрий).

Що пявка? Яка пявка? Чи вас се коштує що? Ви мені нічого не вині.

Язоп.

Знаєте що, Мендель? Я бачу, ви чесний чоловік, і я хочу з вами чесно поступити. Я вам винен 2800 а Акіндін 1800, бо тих 30 ачайже і єму опустите? Дайте нам ще по сотці, а буде рівно: я три, Акіндін 2 тисячі, згода?

Мендель (збираючи живо папери).

Що, згода? Яка згода? Я гадав, що ви заплатите а ви шутите?

Язоп.

То по 50, добре?

Мендель.

Ан! шелюга.

Язоп.

То най тебе лихо возьме! (відходить на бік)

Мендель.

Егомостї ту довго забавлять?

Язон.

На що питаете?

Мендель.

Питаю, бо менї станциї треба.

Язон (прискачує).

Що, ти нас з хати виганяєш? За фірту з ним! (оба з Думкою викидають Мендля в головні).

СЦЕНА 8.

П о п е р е д н і.

Думка.

За се тебе люблю, Язоне! Ще було єму на дорогу дещо подати, проклятому єврееви. Але що ви даетесь ссати такій пявці, такому опиреви, се сором, ганьба, се економічна руїна цілого съвященства! (павза)

Та подумайте, єсли би ви toti гроші, що тепер даєте єму, мали по весілю для себе, якими би ви були панами, якими дуками? А так сором собі, руїна родині, в котру ввійдете. (павза)

Кождий з вас має що найменьше, як думаю, по 5 тисяч довгу, інші мають по 4, інші по 3, по 2, по одному, а вже мало таких, що на сотках пристане, — яка се страшена язва?

Возьмім пересічно 40 питомців, виходячих щорічно з пасторальної; кождий з них має пересічно по 500 злр. довгу, то родичі мусять

в однім році зложити 20.000 злр. такси за теє, що їх дівчата вийдуть замуж. Цілий тяжкий добуток съященника іде де? В жидівський карман.

Справді при вас можна прийти до пересвідчення, що питомець — то нещастє в родині; сам не загрієсь і родину введе в біду. Та щоби спожитковали toti tisieci, а то сотки бере, tisieci віддає.♦(хватаючись за голову) Сором, сором, сором!

Язон (плеще єго по раменн — спокійно).

Воїстину, ти пророк єси по чину Мелхиседекову.

Акнідин.

Die Philosophie ist kein Mittel gegen Zahnschmerzen. Декламация не поможет, где гроший треба.

Думка.

Навіщо-ж вам до лиха тих гроший? Я-ж так питомець, як і ви, і я бував по съвіті.

Акнідин.

Per pedes Apostolorum.

Думка.

А хотяй би й так? Хоч — перепрашаю, — съященники наші на стілько гостинні, що один привезе, другий відвезе дальше. А желізниця чайже тисячів не коштує, ані одіне. Не куріть, не грайте, не гуляйте, а буде пнакше.

— павза —

Язон (спокійно).

Ти скінчив?

Думка.

Скінчив.

Язон.

Ну, то тепер подумаймо о інтересі. Unsere Ehre ist gerettet, aber das Geld ist nicht da.

Думка.

То ще лиш початок був. Що лише не видко, як надсапати Порфирій Карманович.

Язон, Акиндін.

Що, Порфирій Карманович?

Думка.

Такоже ваш вуйко, друга пявка, хоч в християнській шкірі. Наче вовкулак нюхтить по гостинницях, чи не знайде своїх похрестників.

Язон.

А я безталанний казав сейчас пустити, як хто питати-ме за мною. (до Акиндіна) Акиндінє, від сего іевно нічо не добудем. Іди хутко, скажи Прокопови змазати наші імена на таблиці.

Акиндін (біжить в головні).

Чудесна гадка! Іду, іду! (в дверех подаєсь напрасно назад).

СЦЕНА 9.

Попередні. Порфирій Карманович (огрядний — хитрий).

Порфирій (стає в середині).

Рідними дітьми так би ся не втішив, як вами обома, високопреполобні. Якже ся маєте?

Здорові, веселі і часливі, залюблені, заручені?
(цілує ся з Язопом, Акиндіном — приступаючи до Думки,
представляєсь) Маю честь представитись: Порфи-
рій Карманович.

Думка.

А я питомець Софрон Думка.

Порфирий.

Питомець? Окінчений?

Думка.

Окінчений.

Порфирий (зачудований).

І я вас не знаю?

Думка.

Видко не мали щастя.

Порфирий (до других).

То суть у вас такі питомці, що я їх не
знаю?

Акиндін.

А суть — Мелхиседеки!

Порфирий (до Думки).

А чув, чув, Мелхиседек! Дуже мені при-
ятно пізнати. (до всіх) Чи чули ви, що наша кон-
систорія виправляє?

Думка.

Чули, чули!

Акиндін.

Не знати, чи правда?

Порфирій.

Правдіська правда. Сам був. Як почув, мало з ніг не звалив ся. Гадав, що мене винесуть звідтам. В голові до тепер як в млині. Бо якже так можна бідних питомців кривдити? Хто їх тепер бідних поратує? (мається по кишених) Я приніс вам рахунки, мої панове! (накладає очка, впімає папери і подає) Господину Дівоносу, за побрані річи з роботою і пересилкою 2500, Все-володі 1700 злр. Се, як видите, без процента, я з засади процента не беру. Звичайно для своїх. Га, що, як кажете? (знимає очка).

Язон.

Навіщо-ж нам сих рахунків?

Порфирій.

А вже-ж не на памятку, а щоб заплатити.

Язон.

Се проти умови.

Порфирій.

Якої умови?

Язон.

Умова була заплатити перед висвяченем, а я ще не свячу ся.

Порфирій.

Коли-ж се у вас наступить? Я вже 9 літ чекаю, а вічно не маю надії жити.

Язон (моргає на Акіндина).

Акіндін (приступаючи до Порфирия).

Знаєте що, отче Порфирій! Я вам винен 1700. Се ще не така страшна сума. Докиньте

мені і товаришеви по 150, тай буде рівний ра-
хунок.

Порфирій (зриваючись).

Во імя Отца і Сина...

Язон.

Нам доконче треба.

Порфирій.

Ану ріжте, чи феника при душі найдете.
Нема, любчики, нема. Та я тому прийшов, щоб
у вас заратоватись. Така біда, тіснота тепер
всюда, що й годі. А ту ще тая консистория,
консистория.

Язон.

То не дастє?

Порфирій.

Нї, нї, шкода говорити. Тепер, коли така
консистория, нї, нї, нї!

Язон.

Уважайте, що оба ми вибираємося в місце,
де на певно довершимо діла. Даючи нам поміч
поможете і собі, бо ще сего року відберете
свої гроші...

Порфирій.

Се вже ви нераз казали, а сліду дасть Біг.

Язон (як би унесений).

Коли так, пане Порфирій, коли виссавши
нас, в послідній хвили відмавляєте помочи, то
вини на вашу спаде голову, пе на нашу. Акін-
дин іде на фільозофію, — він і так єї слухав

оден курс, а я съячусь безженним. Позивайте.
Будемо вам сплачувати ратами, по 50 кр. мі-
сячно. Се всякий суд признасть.

Порфирий (мякше).

І ви би се зробили?

Язон, Акиндин.

Так есть.

Порфирий.

І Бога ви не боїтесь?

Язон.

Ви сему вина.

Порфирий (до Язона).

Ви такий хороший чоловік — безженній?
(до Акиндина) А ви такий мудрій — на фільзо-
фію? Фе, стидайтесь!

Язон.

Инакше не можем.

Порфирий.

Чекайте, позовльте, спитатись, де ви хо-
чете їхати?

Язон (зап'яточясь).

Я до... до... Багатирівки.

Акиндин.

А я до до Достаткович.

Порфирий.

От видате, крутите. В Достатковичех мій
похрестник, ледво сам живе. Шкода железніцю
трудити.

Язон.

А впрочім, що ми маємо перед вами іспит складати! Ходи, Акиндин!

Акиндин.

Ходи!

Порфирій.

Чекайте, де йдете? (поволи) Гріх буду мати, то правда, але знайте, що Порфирій чесний чоловік. Гроший вам не дам але дам вам раду. Їдьте до Мужичан. (на боці) Може хоч оден очінить ся, та чоловік до свого прийде.

Язон, Акиндин.

Яких Мужичан?

Порфирій.

В Переяславській.

Язон, Акиндин.

Каштан?

Порфирій.

Каштан чи не каштан, але дівчину має, як зірницею а гроший, як чоловік гріхів.

Акиндин (до Язона).

Подиви до катальоту.

Язон (добуває книжку, перевертає в картках, вкінци найшовши, хвильку читає і — махає рукою).

Порфирій.

Ну, що?

Язон (читає).

Мужичани, Іван Мирекий. Віноване єго: Поля 18 моргів, луки $1\frac{1}{2}$ морга, пісків $\frac{1}{2}$ морга,

ліса $\frac{1}{4}$ морга. Проскурного: 2 копи жита, 14 снопів ячменю, 5 півлатерків дров, 2 копи яєць, 3 копи кіля.

Акиндин.

А дівчат?

Язон (все читаючи).

Одну доньку і одну сироту на вихованню.
Кваліфікація доньки:

Русі коси, спні очі,
Сватати ніхто не хоче.

(до Порфирия з поклоном) Дякуємо красененько!

Порфирій.

Дякуйте, не дякуйте, а він за братом взяв
що лише 20 тисяч готівки, а коній, волів, коров,
телят вже й не числю.

Язон.

А брат де був?

Порфирій (нагадуючись).

Зараз, де то? Ага, в Бабоглавах.

Язон (отвіраючи катальот).

(читає) Бабоглави. Теофіль Мирекій. Віновання не занотовано, бо бездітний. Сказано лише:

Дуже богатий, на вино вступати,
Але бездітний, довго не сидіти.

Акиндин.

Може й бути правда.

Порфирій (недобрий).

Що, може й бути? (тихше) От що тільки
вернув від брата і вступив до мене порадитись,

де помістити гроші. Двайцять тисяч, кажу вам, як оден сотик. (ще тихше) Він ту є, чекає на мене, можу вам єго ще нині представити.

Язон, Акиндін (вельми утішени).

Добре, добре !

Порфирій.

(п. б.) Але гріх буду мати, єй Богу, смертельний гріх !

СЦЕНА 10.

Попередні. Прокіп (головними).

Прокіп.

(до Порфирия) Прошу пана, єгомость на вас чекають.

Порфирій (живо, до Язона і Акиндина).

А що, неправду говорю ? (до Прокопа) Іду, іду !

Прокіп (виходить).

Порфирій (виходячи).

Я єго ту зараз приведу. Позбирайте-ж живо toti лахи. (виходить в головні).

Язон, Акиндін (кидають ся оден на другого, і з радості танцюють по сцені).

Побіда, побіда ! (збрають живо порозкидані ковіри й рукавці).

СЦЕНА 11.

Попередні. Мирекій, за ним Порфирій (входить головними).

Мирекій.

Мпр дому сему !

Аргонасти.

Порфирій.

Самі свої, нема нікого.

Язон (до Мирского).

Маю честь представитись: Язон Дівонос, окінчений богослов. (подає руку).

Акиндін (представляючись).

Акиндін Всеволода, окінчений богослов. (подає руку).

Думка (кланяєсь здалека).

Язон.

Мусимо признатись вам, всечестнійший отче, що ми що тілько про вас говорили. Вибераємось до вас.

Мирский.

Та спасибіг за ласку і память добру. Але у нас біда, гори, піски, в народі нужда.

Язон.

(до Акиндіна, па боці) Hat Geld. Так кождий править, що має. (до Мирского) Але просим сядти, всечестнійший отче!

Язон, Акиндін (подають рівночасно крісла).

Мирский (до Порфирія, підводячи його близше до публки).

(тихше) Ви певно юм наплели про мої гроші?

Порфирій.

Пет, пан-отчіку, ані слова! (н. б.) Близша сорочка, чим кожух. А впрочім єсть лише 7 съвятих тайн, 8-ої про єго гроші нема.

Мирский.

Мені так здавалось, бо бувало ідуть юрбами поперед хату, а жаден не поступить.

Порфирій.

Не вже ж ви думаете, що се втایтъ ся. То вже цілий сьвіт знає.

Акіндін (до Мирского).

Та просим сідати на хвилиночку. Може папироску?

Язон (подає папироску).

Мирский (приймаючи).

Дякую красненько!

Язон, Акіндін (засвічують оба живецько Мирскому до папироски).

Мирский.

Радо-б я забавив в вашім товаристві, але мені спішно за ділом і далеко до дому. Ходіть, отче Порфирій! Пращавайте панове!

Язон, Акіндін (пращаючись).

До милого свидання!

Мирский (виходить головними).

Порфирій.

(н. б.) Іншій дух вступив зараз в хлопців. Гей, гей! (в голос) Бувайте здорові а справте-ж ми ся добре! (виходить за Мирским).

СЦЕНА 12.

Попредні.

Акиндін (радісно).

Сей день, єго-же сотвори Господь, возра-
дуєм ся і возвеселім ся в нем.

Яzon (перевертаючи книжку).

Знаєш брате, коли празник у Мирского?

Акиндін.

Коли?

Яzon.

На Параскевії, значить позавтра.

Акиндін (скачучи з радості).

Славно, все як з платка веть ся. (до Думки)
А ти, Мелхиседеку, не тішиш ся з нами?

Думка.

Не маю чого.

Яzon.

Жаль ему.

Акиндін.

Може бути.

Яzon.

Та що з того всого? Вуйка такій як не
мали, так не маєм.

Акиндін (до Думки).

Знаєш що, Мелхиседеку? Може-б ти нам
дав заробити? (отирає столик до карт).

Думка.

От набрали-б розуму, не марнували здоровля тай гроша.

Язон.

Чудесна гадка, тілько, що нема охотників.
Мелхиседек не грає.

Акиндін.

Я закличу Кастора і Полякса.

Язон (живо).

Суть ту?

Акиндін.

Суть, вчора приїхали, під сїмкою.

Язон.

Заклич, заклич! То досконало! Post nubila
Phoebus.

Акиндін (впігає в головні).

Думка.

Не дивую ся Акиндінови, чоловік молодий.
Але ти, Язоне, не нинішній. Ще й других би
до розуму приводив, а ти з таким приміром.

Язон (спокійно, плащеєого по рамени).

Ти воїстину єрей еси по чину Мелхиседекову.

СЦЕНА 13.

Попередні. Акиндін, Кастрор, Полякс і другі
пітомці (входять головними).

[Входячі підносять гоміп:]

Здорові!

Язон.

Здорові !

Кастор і Полякс (витають ся з Язоном опісля з Софоном).

Думка.

То ви Кастор і Полякс ? Від коли так перехrestились ?

Акиндин.

Ти ще сего не знаєш ? Ха, ха, ха !

Кастор.

А з відкіля Мелхиседеку знати, коли він не виходить на путь нечестивих.

Акиндин.

Скажіть єму, прошу вас, скажіть. Він вам за твої проповідь скаже.

Кастор.

То воньми або уха стули, бо ся соблазниш.

Веї.

Кажи, кажи !

Кастор.

Во время оно ,
Як ся під пятков було
Северин і Ігнатій
Сіли грати в карти
Розумієсь не в двійку ,
А більшу партійку .

З початку ішло ,
Якось ся вело ,
Однак по якомусь разу
Стали голі — як бізун .

Що-ж небоже?
І плач не поможе.
Закон велів:
Ми поцілували стіл.

В тім нам за плічми
Стає листонос з грішми:
    Мені шісдесять,
    Гнату п'ятдесят.

Лист розірвали,
Навіть не читали,
    Тай я і Гнат
    До стола назад.

Оба присіли,
Відбитись хотіли,
    А знаєш братець,
    Який був конець?

Ще й письм не читали,
А гроші програли.

Від сего я Кастор, він Полюке.

Язон, Акиндин, Полюке і прочі (крім Думки).
Ха, ха, ха!

Полюке.

А вже пайбільшій фрасунок,
Що ті гроші були на справу нок.

Язон, Акиндин, Кастор і прочі (крім Думки).
Ха, ха, ха!

Думка.

Цур вам!

Кастор.

Заткайте єму уста, бо кликне анатема!

Язон (стаючи на середину).

Мої панове! Наш високопочтений, славно-звістний вуйко Порфирій Карманович відкрив в далеких горах, аки другий Ісус Навин нову землю. Земля тота не пливе вправді молоком і медом аки Ханаан, за тоє кріє в утробі своїй богате, золоте руно, аки вторая Колхіда. Руна того не береже триголовий змій — а золотокоса Медея. Хто з вас схоче віправитись по теє руно і золотокосу Медею, зволить записати честне імя своє тут на сїм місци, (показує на зелений столик) щоб призбирати средств і оружія на ту славну віправу.

Акіндін, Кастор, Поляк і прочі крім Думки (товиличись кругом столика і підносячи руки).

Всі, всі!

Думка (забираючись до виходу).}

Бувайте здорові!

Кастор, Поляк.

Мелхиседек спасається бігством!

Акіндін.

Мелхиседек, Мелхиседек, чекай!

Акіндін, Язон біжуть за Думкою.

Думка (в дверех).

Най вам Бог помагає!

Язон, Акіндін (хватають Думку і приводять назад; в слідуючім тримають її все оба між собою).

Язон.

Мої панове! І Мелхиседек мусить виправитись з нами. Тілько від нині він не Мелхиседек, а той, що съпівав про виправу Аргонаутів. Як він звав ся? Гомер? Гезіод? Чи Буй-Тур?

Полюкс.

Орфей, Орфей!

Язон.

Отже Орфей. Він осьпіває нашу виправу: (патетично декламує:)

„Бил князь на Руси, хоробрий, славний,
В Куреску іміл он престол державний.“

Акиндип, Кастор, Полюкс і прочі (бухають съміхом).

Акиндип (перебиваючи).

Ні, він зачне:

„Солнце заходитъ а місяцъ всходить
Од того двойно съвітло походить.“

Язон, Кастор, Полюкс, Думка (в съміх).

Язон.

Най і так буде. А тепер сідаймо! (добуває з куферочка карти і кладе на столі)

Акиндип (мішаючи карти).

Сідаймо, сідаймо!

(Всі сідають; Язон і Акиндип садовлять Думку між собою).

Кастор, Полюкс (добуваючи гроші і з бреськотом висипуючи на стіл).

По кілько візо?

Язон (ставляючи золотого на стіл).

Візо звичайне.

Акиндин (розділивши по 2 карти).
Хто йде, давайте візо!

Язон, Кастро, Полюкс і прочі (доставаяючи по золотому).
Всі, всі!

Язон.

Besser: два золоті!

Прочі (з гамором доставляють).

Акиндин.

То люблю. Перша два. (дає Язонові 1. карту)

Язон (густуючи).

Стойть.

Кастро.

Стойть.

Полюкс і прочі.

Стойть. (кождий кладе по 2 золоті).

Акиндин (доставяючи).

Друга три! (дає Язонові 2. карту).

Язон (я. в.).

Стойть.

Кастро, Полюкс і прочі.

Стойть.

Думка (відвертаючись).

Не могу дивитись.

Акиндин.

(до Думки) Замкни очі і укладай стихи!
(до прочих — даючи їм по 2 карти) Прочі дурно!

Язон.

Vorpass gesehen!

Кастор.

Zupass gesehen!

Полюкс.

Шпунт!

Акиндин.

Два blind! Ви нічого не маєте.

Язон.

Стоїть два, -- а для мене чотири gesehen.

(Гамір).

Думка (вибігаючи в головні).

Майте ся гаразд!

ЗАВІСА ПАДЕ.

Д І я II.

Декорация. Світлиця в домі Мирского, випрятана до танцю. В задній кімнаті лише канапа і крісла по обох боках. В світлиці двері в середині (головні), право- і лівобіч.

СЦЕНА 1.

[Празник. В куті по правій 4 музиканти жідки грають коломийки. Чотири пари т. є. Язон з Марійкою, Акіндин, Кастор, Полюкс з З іншими дівчатами гуляють, пара за парою.

На канапі сидить Омелька (поваажна, розумна, вже постарша панночка), побіч неї на кріслі Думка, живо гуляючи зі собою.

По кутах гості світські і духовні, мужі і жінки.]

[З піднесенем заслони музика грає, Язон проводить танцями.]

Язон (коли танцююче коло перейде раз кругом сцени).

Когутик!

[Що дві пари стають навхрест проти себе і відтанцюють сю фігуру.]

Язон (по окінченю фігури).

Всі пари голубчик, коломийка!

[До гуляючих прилучаються ще 4 пари і відтанцюють раз наоколо сцену].

Омелька і Думка не танцюють.

Язон.

Прошу подякувати!

[Мужчины окрім Язона відводять дами на право, самі вертають, оштентативно обтираючи піт з чола.

Музика виносить ся також в головні, поволи розходяться й гості серед слідуючої сцени на право і ліво.]

Язон (водячи Марійку під рукою по сцені — горячо).

Ах пані, з вами гуляв би я голубчика ціле жите.

Акиндін (заласуючись з заду).

А я когутника, когутника!

Марійка

(люба, павіна дівчина, літ 18).

Щоб лише вам не вкучило ся.

Язон, Акиндін.

О ні, ніколи! (гуторятъ дальше).

Кастор (до Полюкса, стоячого побіч по лівому боці сцени).

Нам мабуть нічо не капне з нинішньої виправи.

Полюкес.

Чому?

Кастор.

Дивись! Язон всею силою держить ся Медеї. Вивинесь єму, понаде Акиндінови в руки. Заким черга на нас прийде, буде давно по весілю.

Полюкес.

Дерзай чадо! Я не трачу надії до послідної хвилі (проходжуючись могуть опісля вийти на ліво).

СЦЕНА 2.

Попередні. Олімпія (вбігає з лівих).

Олімпія.

Так, Марієчко, ти ходиш собі як пава,
а гості вина не мають.

Марійка (вириваючись від Язона).

Ох правда, правда! Перепрашаю дуже!
(вискачує на ліво).

Акиндін (прискакуючи до Олімпії).

(вельми масненько) Нічого нам, ласкова добродійко не хибує. Нам ту як в небі. (цілує єї в руку).

Олімпія.

Так ваша ласка казати. Але вибачте, сли чого не стане. Ви люде съвітові, не до такого навиклі достатку, — а ми, от звичайно собі, як на селі.

Акиндін (горячо).

Ай, пані добродійко, я би сего села не дав за цілій съвіт.

Олімпія.

(на боці) Що за любий чоловік! (бючись по полах) Але що я собі стала, Боже мій! Перепрашаю, мушу дальше заглянути. (на ліво)

СЦЕНА 3.

Попередні.

Язон (до Акиндіна)

Ти бачу, на добре залищаєш ся.

Акиндін.

Се моя система. Де приїду, насамперед до мамунці. Маю мамунцю, маю і татунця. А маю мамунцю і татунця, маю і донечку. А де єсть бабуня, то від бабуні зачинаю. Така моя система.

Язон.

Моя иньша.

Акиндін.

Яка?

Язон.

Я все зачинаю від голови, від тата. Маю тата, маю все.

Акиндін (живо).

Ти вже ту говорив що з татом?

Язон.

Ні, не стойть труду.

Акиндін.

І я собі лиш так — нехочачи.

Язон (звільна).

Тобі подобалась Марійка?

Акиндін.

Дуже. (живо) Тобі ні?

Язон.

Мені зовсім ні.

Акиндін.

(на боці) Хвалити Господа, остану сам.

Язон.

Подивись на єї ріст, — як корчик, на єї хід — як качка, на єї танець, — витягає шию як чапля. (гордо) Не таким я собі змалював — свій ідеал. Маєш знати, що нам годі з ким не будь женитись Ми не гшихта, щоб побачивши першу-ліпшу спідничку, зараз заручатись. (горячо) На нас звернені очі цілого сьвіта, ми не можемо спроневірятись своїй місії і своїй славі. Возьмеш собі таку ляльочку, що скажуть? От 10 літ іздин, а таке чудо найшов. Одисей блукав літ двайцять але за ким? За Пенельопою. Памятаєш ту славну Пенельопу, за котру ти тілько трійок набрав ся? (з погордою, показуючи на ліво) Aber das, mein Lieber, — ist nichts.

Акиндін.

То правда. Я над тим не застановляв ся.

Язон.

Се, братчику, треба передовсім мати на оці, щоби не знеславитись. Чорт бери маєтки, достойнства — мені честь надо все.

Акиндін.

І мені.

Язон (тпхше).

Ціла, бач, родина Мирских не для нас.

Акиндін.

Hi, ві!

Язон.

Я лиш над тим продумую, як би то з честию вицофатись звідси.

Акиндін.

(живо — втішно) Справді! (фальшиво) І я скоро
росьвіт забираюсь.

Язон.

Бачу в тобі нескверного товариша. (простирає руку) Слово?

Акиндін (звільна — подаючи).

А ГМ!

Язон (на боці).

В той спосіб позбудусь соперника і його
мамунціної політики.

Акиндін (на боці).

Щоби тебе лиш, братчику, вивезти, — сам
верну назад.

Омелька (встаючи з канапи).

Час мені до дому!

Думка.

Так скоро?

Омелька.

Завтра рано — школа, занятє. При тім
я вам не розказала всого. Я маю гостей.

Думка.

Гості?

Омелька.

Так. До мене що вечера приходять дівчата з села. Они собі роблять де-що, я їм читаю, оповідаю, — оттак бавимось.

Аргонаути.

Язон.

Нині, хвалити Господа, чоловік все переболув. (живо — торкаючись чаркою об чарку Акиндінову)
Жити перед всім!

Марійка (наївно).

Сего я не розумію. (відходить з підносом на право — до інших гостей).

СЦЕНА 6.

Попередні.

Язон.

(до Акиндіна в голос — назирцем до Думки) Знаєш,
ся пристаркувата Омелька як раз для нашого
Орфея!

Думка (обурений).

Ви єї кіхтика не варті. Даруйте в сїм слові.

Язон.

Але ти цілвій варт.

Акиндін.

Бо вам, обоїм теє... (крутить пальцем коло чола)

Язон.

Ganz richtig.

СЦЕНА 7.

Попередні. Омелька (убрана з лівих).

Язон (до Акиндіна).

Тепер ю заангажујмо!

Акиндін.

Бррр!

СЦЕНА 8.

Попередні. Кастор (за ним) Полюкс (з правих).

Кастор (тріпаючи картами і показуючи на право).

Панове, короткого!

Язон, Акиндін, Полюкс (оживлені).

Добре, добре! (всі вибігають на право)

Думка (до Омельки).

Позвольте, пані, що вас підведу.

Омелька.

О, дякую сердечно!

Думка.

Не з пустої чемності се робю, але я цікавий на що іншого.

Омелька.

На що?

Думка.

На тєє товариство ваше, котрому ви чиняєте і оповідаєте. Позвольте, я пійду, лиш уберусь. (вибігає на ліво)

СЦЕНА 9.

Омелька. Марійка (входить без підноса з правого боку).

Марійка (біжить против Омельки).

Омельочко, я тебе не пущу. (обнимає її).

Омелька.

Чому ні?

Марійка.

Іншим разом, Омельочко, — інній ні!

Думка.

(на боці — в голос) Що за душа сердечна !

Язон (до Акиндина).

Уважаєш, наш Орфей *in floribus* ?

Омелька (до Думки).

Пращавайте ! (відходить в ліво посльшівуючи:) Час до дому, час !

Думка (підводить її до дверей).

СЦЕНА 4.

Попередні. Марійка (з лівих) з вином на підносі — стрічається з Омелькою).

Марійка.

Що ти, Омельочко? Я тебе не пущу. А ні не думай! Хиба зле бавиш ся?

Омелька.

Противно, дуже добре!

Марійка.

Я-б прогнівалась на ціле жите.

Омелька.

Я ще верну, іду лише прибратись! (тайком виходить на ліво).

СЦЕНА 5.

Попередні.

Марійка (до Язона, Акиндина і Думки, котрий все стоїть на боці).

Прошу! (подаючи вино)

Язон (беручи).

Дай Боже па весілю вивдячитись, хоть молодим.

Акиндин.

А я хочу дружбою.

Марійка.

Я до вас маю прошене, панове. Але не прогнівайтесь за теє. Звольте трошки гуляти з моєю сестричкою. Она бідененька пересиділа цілій вечер, тому відходить. Коби ви знали, яка она добра?

Язон.

Для мене — кожда паничка добра.

Марійка.

Але яка розумна?

Язон (крізь съміх).

Або-ж не час? Такий вік! Сила она може мати, Акиндин, 40 чи 50!

Акиндин (съміє ся).

Марійка.

Які ви злосливі? А яка патріотка?

Язон.

Мрії, молоді мрії! І ми колись такі бували, неправда Акиндине?

Акиндин.

Правда.

Омелька.

Чому нині ні?

Марійка (наївно).

Бо нині, нині я така весела, я така щаслива, цілій сьвіт би обняла, приголубила — сама не знаю, чому?

Омелька.

Те зле, що ти не знаєш чому?

Марійка.

Я сама бажала собі розтолкувати, але не вспію.

Омелька (скоро).

Бувай здорова!

Марійка (обзираючись).

Омелько, не відходи! Мені без тебе чось лячно буде, так лячно, що туй-туй розплачусь. (криє головку на єї рамени)

Омелька (зачудована).

Марійко!

Марійка.

Памятаєш Омелько, як ми читали Фавста. Ти читала своїм звінким голосочком, я плакала. Ми обіцяли собі тогді, бути все при собі, служити собі своїм серцем, розумом, порадою. Я не знаю, Омельочко, але мені здається, що я нині твоєї поради дуже а дуже потребую.

Омелька.

Ти залюблена!

Марійка (дуже засоромлена).

Омелько! (затикає її уста, сама криє головку на єї груди).

Омелька (живо — відпихаючи єї).

Бувай здорова !

Марійка (благаючи).

Ні, сестричко, не йди ! Свари на мене, гнівайся на мене, бий мене, лиш не відходи.

Омелька.

Чому ?

Марійка.

Я тобі мала тільки сказати, в тільки ділах порадитись. Як би ти знала, кілько мені в тій хвили на сердци... (оглядаєсь на ліво і право).

Омелька.

Моя рада тобі на ніщо не придасть ся.

Марійка.

Чому ?

Омелька.

Она вчинила-б тебе — нещасливою !

Марійка (зі страхом).

Омелько !

Омелька.

Она зняла-б з тебе ту ю рожеву полууду, в котрій тобі так любо мріти і колихатись, як золотому хрушчикови в шовковій чашочці рожі. (поволі — сумно) Я зірвала-б рожу, а хрушчик упав би на — камінь.

Марійка (з ростучим непокоєм).

Омелько, я тебе не розумію.

Омелька.

Але я тебе розумію, бувай здорова!

Марійка.

Омелько, ти, ти... ти заздрісна!

Омелька (з гірким усміхом).

Я заздрісна, Марійко? Ха, ха, ха! На що? На тую лож, обману, брехню, котра тебе оповила неначе немовлятко... (бє ся в уста) Але я за богато сказала! Пращай! (іде в головні)

Марійка (тримаючи єї кріпко).

О, тепер тебе не пущу, Омелько! Ти мені мусиш все сказати — все, все, все!

Омелька.

Бог съвідком, що я не хотіла тобі мішати й колотити твого раю. Але ти сама витягнула за язик, закидаючи зависть. Я мала би тобі за видувати тих пустоцьвітів, котрі й твої кісочки не варті?

Марійка.

Омелько, ти милиш ся. Ти закопалась в книжках, відтягнула від людій, тому їх лихати на них. Они добрі.

Омелька (рішучо).

Знаєш, Марієчко, скажи ти тим добрым людям, що всі твої гроші, все твоє майно — моє, а побачиш, що всі они в одну мить наче метелики прилинуть до мене.

Марійка (дрожачим голосом).

Що ти говориш, Омелько! То я вже нічого не варта?

Омелька.

Ти сестричко — дівчина, якої не любити, але якою одушевлятись можна. За тебе я, — коли-б була мушчиною, — сейчас голову-б поклала. Але ні оден із сих, (показує на право) ручаю тобі, не зарне в тебе, бо глядить лиш на те, що коло тебе.

Марійка (гірко).

Ах, Омелько!

Омелька (сумно).

І я колись була молода, сестричко! І я колись буяла в тих рожевих облаках, що ти тепер. Мануло. На дні душі лишився лиш гіркий осад, що в съвіті панує — неправда. Як ще тато-небіщик жили, — а тато уходили за богача, хотій, Бог съвідком, яка нераз бувала біда, — отже кажу, як ще тато покійний жили, кілько то, і духовних і миреких, крутилось коло мене! Не було дня без гостя. А дивився кождий що найяркійшим зором, лебедів що найзвучнійшим голосочком.

Тато вмерли. Ще якийсь час вертілись ті метелаки, думаючи, що лишилися гроші. Показалось, що нема, — в мить розвіялись наче ті сніжні облачки від весняного леготу.

Марійка (крізь слези).

Омелько, мені чось лячно, таке слухати.

Олімпія (за сценою — галасливо, по лівій).

Пан-отче, а йди по трохи сюда!

Мирский (за сценою, по лівій).

Сейчас, сейчас, лишь до дівчат подивлюсь
та до гостій. (входить з лівих)

СЦЕНА 10.

Попередні. Мирский.

Мирский (до Омельки).

Омелько, а то що?

Марійка (кидаючись батькови на груди).

Ах татунцю! Що мені Омелька наговорила!

Омелька.

Марійко!

Мирский.

Що-ж такого? Невно посварились за хлопців, тепер до мене на суд.

Марійка.

Она сказала...

Мирский (докінчуючи).

Що єї хлопці не хотять любити? Не бійся, знайде ще й она свого. (цілує Омельку)

Марійка.

Не то.

Мирский.

А що?

Марійка (весьміло).

Она сказала...

Мирекий.

Та кажи вже, бо не маю часу. Там ведре є мати, там би до гостій заглянути, а тути держиш, мов в кліщах.

Марійка.

Ай, татунцю, як би ви знали?

Мирекий (їдучи).

Або кажи або пусті!

Марійка.

Она сказала, що toti питомці не до нас приїхали — а до наших грошей. (живо) Але то неправда, — правда?

Мирекий (серіозно).

(по хвили, потираючи чоло) Хто зна', дитинко, чи Омелька не сказала правди...

Марійка (жалієво).

(н. б.) Мала-ж би я бути вже така дурна?

Мирекий.

Они знають від Кармановича, що ми маєм гроши, тому приїхали. Бог оден глядить в серце чоловіка, ми не в силі.

Марійка (поволи).

То зробіть мені одну ласку, татунцю!

Мирекий.

Яку?

Марійка.

Скажіть онтим, (показує на право) що toti
гроші — єї. (показує на Омельку)

Омелька (живо).

Марійко, та-ж я лиш жартувала.

Мирекий.

А де-ж то випадає, дитинко?

Марійка.

Скажіть, скажіть, татунцю, я вас дуже
прошу.

Мирекий.

Але се не пристало мені, священникови...

Марійка (дрожачи).

Я лиш хочу переконати Омельку, що она —
помилляєсь.

Мирекий.

Не могу, не могу! Гріх!

Марійка (приголублюючи).

Як мене любите, то скажете. Через той
гріх ще підадете до царства небесного.

Мирекий.

Га, не знаю, що би я не зробив для тебе,
дитинко. Господь най простить гріха, се для его
правди небесної. Зроблю, як кажеш.

Марійка (біжить до Омельки).

Тепер живо розбери ся!

Омелька.

Памятай, Марійко, ти сама наперла ся,
щобісь опісля не жалувала. (відходить на ліво)

Марійка (їдучи за нею).

Ні, ні! (ва боці — до публіки) Боже, Боже,
як мені тепер важко. Лучше було їх не бачити
ніколи. (зникає на ліво)

СЦЕНА 11.

Мирский (стоїть задумавшиесь). Язон. Акіндін, Ка-
стор, Полюкс вибігають з правої — опісля Думка
(з пальтом і капелюхом в руках — головними).

Язон.

А то мене стяли — шершеві!

Акіндін.

Видко, маєш щастє в чім іншім.

Язон.

На три тузи програти, ще й на Vorhand-ї.

Думка (оглядаючись).

(до себе) Що, вже пішла? Де она?

(тримається в слідуочім з боку, чує однак все).

Язон (лестно — до Мирского).

Знають всечестнійший, богато нам луча-
лось видіти сьвіта, але такого ладу, як у вас, —
vollen Respekt!

Мирский (втішно).

Оглядали?

Яzon.

І хату обору, стайню стодолу, город і шіпку,
цьвітник худібку.

Акиндін.

А телятничок то вже справді — як клітка з канарочками.

Яzon (до Акиндіва).

Ти лучше б мамунціним квочкам призначався!...

Мирський (поважно).

Га, над сиротою Бог з калитою.

Яzon (зачудований).

Як то? Над сиротою?

Мирський.

Бо, видите, все то, что ви бачили, сирітське майно.

Яzon (з ростучим зачудованем).

Яка-же у вас спрота?

Мирський.

А тая, що ви бачили, Омелька. Она учителькою в селі. Тепер вже не потребує того, але привикла, не хоче покинути. Страх, працьовита дитина. Покійний брат любив її дуже, сам був учений чоловік. Умираючи записав її весь свій маєток.

Яzon (на боці).

А галузя би тебе, Кармановичу!

Мирекий.

Дуже красний маєток. Самих грошей — кількадесят тисяч. Та що з того, коли за пізно. Дівчина вже добре постарілась...

Язон (живо).

Постарілась? Я того не бачу.

Акнідии (живо).

Ще дуже хорошо тримаєшся...

Язон.

А сила она може мати літ?

Мирекий.

О, так вже добре по 30-и, — до сорока половина!

Язон (живо).

Я би сего ніколи не сказав. Она виглядає на двайцять найбільше..

Акнідии (злобно).

А видиш Язоне, а ти глумив ся з єї віку!

Язон (обурений).

Я? Перепрашаю, се проти моїх засад — глумитись з жінчиною. Противно, щоб тобі показати...

СЦЕНА 12.

Попередні. Омелька (розібрана — за нею) Марійка (входять з лівих).

Язон (прискакує до Омельки).

Прошу пані до 1-го мазура!

Акиндин (прискаючи з другого боку).

А я до 1-го кадриля !

Кастор (так само).

А я до другого мазура !

Полюкес (так само).

А я до другого кадриля !

Язон (подаючи рамя Омельці).

(до Марійки) Сим направляю свій блуд, ласкава пані, взглядом вашої хорошої кузиночки.
(оглядаючись — плеще в долоні) Панове — мазур !
(вискакує кроком мазуровим на право)

Акиндин, Кастор, Полюкес (вискають кроком мазуровим — за ним на право).

Марійка (стоїть на місци, як вкопана, дивлячись за пими).

Мирекий (по відході всіх — крім Думки) — (підіймає руки до неба).

Боже ! Твоя правда велика ! (цілуючи Марійку в чоло, обтирає незамітно слези і виходить на ліво)

СЦЕНА 13.

Марійка, Думка.

(сцена драматична)

Марійка (стоїть ще хвильку, опісля, як музика заграє 1-ший такт мазура, паде на канапу і закриває очі руками).

Язон (за сцепою — по правій).

Перше кільце, друге кільце, третє кільце !
— Перше кільце зачинає ! Голубчик — мазур !
(чути тупіт ніг, музика грає, але чим раз тихше, щоб чути розмови на сцені)

Думка (призирається якийсь час та після — опісля приступає звільна до Марійки).

Чи можна вам подати руку?

Марійка (прочувавши).

Дякую!

Думка.

Перейдем до тамтої сьвітлиці. (показує на право)

Марійка

Дякую вам сердечно!

Думка.

Піду сам. (йде)

Марійка (живо).

Чекайте і я піду. (встає)

Думка (вертаєсь).

Прошу!

Марійка (по борбі з собою).

Ні — не піду. (садиться опять)

Думка.

То перепрашаю! (йде звільна на право)

Марійка (встаючи — живійше).

Чекайте, не йдіть! І я піду з вами.

Думка (вертаючи).

Служу!

Марійка.

Або не варт! Ідти собі самі! (сідає і закриває очі)

СЦЕНА 14.

Марійка (на канапі — закривши очі). Думка (в куті по правій). Цілий ряд танцівників, з Язоном і Омелькою на передніх, висувається в танци з правих дверей. В їх ряді Акіндін, Кастро, Польукс з своїми парами.

Язон (коли висунувся ряд).

Вибирати!

[Пари міняються з дамами: Акіндін — живо хватав Омельку, за котрою побивався Кастро, Польукс.]

Кастро (махнувши рукою).

(в. б.) За пізно прийшов!

Польукс.

(в. б.) За пізно!

Язон (проводячи).

Мазур!

[по окруженню сцени цілим рядом]

Ще раз вибирати! Голубчик — мазур! (хватає живо Омельку — за котрою пильно дібав Кастро, Польукс)

Кастро (махнувши рукою).

Знов за пізно прийшов!

Польукс (махнувши рукою).

За пізно!

Яzon.

На перед! За мною! (вібігає в головні — всі пари за вим — музика чим раз тихше грає, тільки слабий відгомін доходить до публики)

СЦЕНА 15.

Марійка (зриваючись).

Ах, то підлість, підлість! (ломить руки і хватасяє за чоло).

Думка (приступаючи — в цілій сцені держаться в поважній іровічній флегмі).

Ви се називаєте підлостию?

Марійка.

А якже се назвати?

Думка.

Тож се любов! Звичайна, людска любов.

Марійка (крайно зачудована).

Се любов?

Думка.

Вам она видко не подобається! Ви чогось гнівні на неї?

Марійка.

Якже не гніватись? А ви не гніваетесь?

Думка.

Ні.

Марійка.

Бо і ви такі самі.

Думка.

Може бути. А я вам докажу, що нема чого гніватись.

Марійка (зачудована).

Докажете?

Думка.

Докажу.

Марійка (ломлячи руки).

Но прошу!

Думка (приступаючи близше).

Маєм час. Ви самі, я сам, ви не танцюєте, я не танцюю -- можемо поговорити.

Марійка.

Прошу, прошу! (н. б.) Але потім єму скажу, що я о них всіх думаю.

Думка (все спокійно).

Наколи-б ви прийшли до склепу і зажадали матерії шовкової, а вам купець місто шовкової подав вовняну — приняли би?

Марійка (усміхаючись).

Та де?

Думка.

А коли би ви конечно потребовали шовку — а купець мав лише вовну, — що би ви зробили?

Марійка.

Кинула-б єму єго вовну і пішла до другого купця.

Думка.

Правда?

Марійка.

Правда!

Думка.

Без гніву?

Марійка.

Без гніву.

Думка.

А чо-ж ся на них гніваєте? (показує на право)

Марійка.

Або они купують матерню?

Думка.

Матерю не матерю, але щось такого,
що есть на продаж.

Марійка.

Я вас не розумію.

Думка (приступаючи ще близше).

Я вам скажу ясніше. Товариші мої приїхали сюда шукати шовку, а може й аксамиту, в кождім разі якоєсь дорогої матерні. З першою думали, що тим шовком — ви, — впрочім і подобаете на те, — тай торгували вас. А як купець, — совістний бачите чоловік, — сказав їм, що ви не шовк а вовна, покинули вас і пішли там, де шовк. Так само, як і ви зробили в склепі.

Марійка (ломлячи руки).

То так ви нас понимаєте?

Думка.

Не тілько я але й они і цілий сьвіт.

Марійка (потираючи чоло).

Коли се такий простий, звичайний торг,
то чого при тім так надскакуєте, милитесь,
любкаєтесь і золотите словами?

Думка.

В тім неморальність і tota гідка неправда.
Але ми сему не винні.

Марійка.

А хтож?

Думка.

Люде, товариство людське, що се приняло
і терпить, себе взаємно манить. Так робили
наші батьки і ми так робимо.

Марійка.

То ѿ ви також, коли їх так бороните?

Думка.

Також.

Марійка.

То ѿ ви шукаєте шовку-золота?

Думка.

В тім і ріжнимось.

Марійка (цікаво).

А що ж ви шукаєте?

Думка (приступаючи близше).

Як ви ще були багачкою, я би вам був того не казав. Вкінці як і приступити! Надто завізно й гамірно було коло вас. Тепер коли ви вовна я вовна, обое однакі, я вам скажу, як рідній сестрі.

Марійка.

Скажіть.

Думка (тихше).

Я шукаю — серця.

Марійка (відскакуючи).

Те кожда має.

Думка.

Але не кожда однаке. Одна має тіцьке, (показує на нігтику) друга має тільке, (показує на половині пальчика) третя має оттільке. (показує на руку) Я шукаю — страшно великого! (показує, обіручу зачеркуючи коло)

Марійка (съміючись).

Ой, ой! На що ж вам такого великого?

Думка.

Щоб помістило мене і цілу мою родину.

Марійка (серіозно).

А, ви маєте родину? Мамуця кажуть, що то дуже гірко, мати родину на голові. А чи сленна?

Думка.

Звиш двайцять пять міліонів душ.

Марійка (хватається за голову).

Ай, ай ! Та-ж то цілій народ, Господи !

Думка.

Видите, я вже з того бачу, яке у вас серце
маленьке ? Як головка від шпильки.

Марійка (трохи уражена).

А хто-ж тільким ради дасті ?

Думка.

Добре, всім ні — але одній тисячці.

Марійка.

І се за богато.

Думка.

Ні, не богато. Скажіть ви любите кого ?

Марійка (засоромлена).

Н...ї...

Думка.

А неправда, бо ви любите батька, матір,
сестру, тітку, бабуню...

Марійка.

А родину !

Думка.

А я вам покажу, що й ті міліони ваша
родина.

Марійка.

Як ?

Думка.

Ваш тато — съященник, правда ?

Марійка.

Правда.

Думка.

Вашого тата батько — дяк? Вашого діда
батько — селянин? От і дійшли до крівних.

Марійка.

Е, так далеко.

Думка.

То ви тільки близьких крівних любите,
даліших ні?

Марійка.

Певно, що ні.

Думка (приступаючи близше).

Страх, яке вузеньке серце!

Марійка (уражена — відскакує).

Е, та бо ви...

Думка.

А позвольте ще одно питання, пані?

Марійка.

(на боці, цідячи перше слово) П..а..н..і? (до Думки)
Прошу?

Думка.

Ви любите своє село?

Марійка (широ).

Дуже.

Думка.

Що ж ви любите в тім селі?

Марійка.

Всьо.

Думка.

То єсть: садок вишневий, річку журкітливу, левади зелені, гори цвітучі — правда?

Марійка (плещучи в долоні).

Ай, то дуже красне!

Думка.

Ті хати порозкидані по уровищах?

Марійка (я. в.).

Ай дуже, дуже!

Думка.

А тих, що живуть по тих хатах — нї?

Марійка.

Е, то хлоши!

Думка (приступаючи близше).

То мертву природу ви любите, а живих людей, своїх покрівних — нї! Страх, яке вузеньке серце!

Марійка (відскакуючи — уражена).

Ідіть собі з тим вузеньким серцем! Ще й ви ся наважили?

Думка (відступаючи).

Більше вже нічо не скажу, ласкава пані!

Марійка.

(на боці, цідячи перші два слова) Л..а..с..кава пані! Боже мій, як то якось неприємно. Я страшно мушу бути дурна в его очех.

Думка.

А були ви коли в селянській хаті, ласкова пані?

Марійка.

(на боці) Знов ласкова пані! (в голос) Була, але довго не могла витримати. Там люди, діти, разом дріб, худоба, сопух... Мені в голові крутилось.

Думка.

Видите, се все з вузенького серця. Бо великому жаль би ся зробило, оно би порадило, помогло. Вузеньке серце любить добро а велике недолю. (з одушевленем) Не любив тебе той ненько Україно, хто не любив твоєї біди! (в ростучим одушевленем):

„Ні поля твої широкі, ні твої сади,
Ні верховинні цвітучі, ні твої степи,
Ані ріки бистротечні, ані твоє море,
Як я ненько Україно люблю твоє горе!

(хвильку стоїть нерухомий)

Марійка.

(на боці) Який він красний, коли так говорить, але недобрий. Сего серця вузенького я єму не подарую. (в голос) Вам би ся з своїм широким серцем найлучше оженити з Омелькою.

Думка (прочупивши).

Я так і думав. Але хвильку лише. Тепер, она богатирка. Богацтво будує палати егоїзмови. Богацтво любить уживати а не розживати.

Марійка (усміхаючись).

То женітъ ся з Кеенею.

Думка.

Якою Ксеною?

Марійка.

Єсть у нас дівчина в селі. Зове ся Ксения. Хороша дівчина і учена. Уміє читати, писати, декламувати так як ви, шити, гаптувати. Я вам покажу її. У неї і серце буде мабуть отільке! (показує, обіруч зачеркуючи коло).

Думка (живо).

Покажіть мені єї!

СЦЕНА 16.

Попередні. Катерина (входить головними).

Катерина.

Прошу паннунці, чось Ксения прийшла.

Думка (живо).

Поклич, поклич!

Катерина (соромливо).

Та вна не до панчча — а до панни прийшла.

Думка.

То нічо — заклич!

Марійка.

Ні, не клич! Я сама вийду.

Катерина (відходить в головні).

Думка (просячи).

Покажіть мені єї!

Марійка.

Такі ви цікаві? Не покажу!

Думка.

То я сам побачу! (оглядаючись шукає) Де мій капелюх? (хвилю крутить ся інкубаючи)

Марійка (наївво).

(на боці) Він справді готов піти, поба-
ч.и.т.и, п.о.л.ю.б.и.т.и...

Думка (найшовши капелюх іде в головні).

Марійка (зі страхом).

Не йдіть!

Думка (стає).

Чому?

Марійка (живо).

Я не хочу.

Думка (з поклоном).

А, а! (іде в головні).

Марійка (біжить за ним і відтягає від дверей).

(дуже наївно) Кажу, не йдіть, бо такою Ксе-
нею, з отільким серцем могу і я бути для вас...
(утікає на ліво).

Думка (хвилю стоять, мов ошоломлений).

Мала-ж би се бути правда?

СЦЕНА 17.

Думка. Ксения (входить головними).

Ксения.

(хороша, сільська дівчина, з віночком в руках).

(оглядаючись) Паннуці нема тут?

Думка (живо — оглянувшись).

То ти Ксения?

Ксения (наївно).

Я. А панич з відки мене знають?

Думка (кидаючись на неї, горячо).

Ай Ксению, Ксению, коби ти знала, яке ти
мені щастє принесла! (обнимає її — з превеликої
радості)

СЦЕНА 18.

Музика перестала грати. Язон з Омелькою, Акіндін,
Кастор Полюкє, і прочі виходять з правих дверей.

Язон (побачивши Думку з Ксеною).

Vivat Орфей і Евридика!

Ксения (засоромлена утікає в головні).

Акіндін, Кастор, Полюкє і прочі.

Vivat! Vivat!

Думка (все ще не посідається з радості).

Що ви розумієте!!!

СЦЕНА 19.

Попередні. Мирекий, Олімпія (виходять з лівих
дверей).

Мирекий, Олімпія (запрошуєчи).

Просим до вечері, просим!

[Всі зміряють в ліві двері.]

ЗАВІСА ПАДЕ.

Д І я III.

Декорация як в дії II. Комната в домі Мирского, пристроєна звичайним ладом. На середині, під задною стіною канапа, перед нею столик і фотелі. Двері, як передше. Правобіч вікно на город.

СЦЕНА 1.

Язон, Акиндін, Кастро, Полюкс.

[Язон і Акиндін перебрані ходять один проти другого по комнаті. Кастро і Полюкс сидять на канапі, обнявши за шию курята].

Акиндін (стаючи).

Котра то вже година?

Язон (добуваючи годинник — стає проти него).

Однайцята.

Акиндін (голосно до всіх).

Час може нам їхати. Вже всі гості порозідилися.

Язон (усміхаючись).

Кому в дорогу, тому час. Я тут лишаюсь.
(ходить).

Акиндін.

Як ти то і я. Маю час. (ходить)

Кастор.

І я маю час.

Полюкс.

І я маю час. (гуторить з Кастором, пе вважаючи па слідуючу розмову Язона і Акиндина).

Язон (твхше до Акиндина).

Ти казав вчера, що скоро съвіт виїдеш.

Акиндин (недобрий).

То вчера було. Нині інше діло.

Язон.

Ага! Марійка, Марійка!

Акиндин (я. в.).

Можу тобі єї відступити.

Язон (бухаючи съміхом).

Ха, ха, ха! Ти може, брате, до Омель...?
Ха, ха, ха! Пиши пропало! Омелька моя. Ще тілько словечко шепну — старим. (заглянувши в вікно, вискакує головними).

Акиндин (лицем до публіки).

(до себе) Що? Він вже й до старих? Го, го, Акиндине, а ти спиш? (павза) Чого він так скочив, мов опарений? (заглядає в вікно) А, а! Омелька в городі. (вискакує в головні)

СЦЕНА 2.

Кастор, Полюкс (все сидять обнявшись).

Кастор.

Знаєш, Полюкс, чудесний мав я сон.

Полюкес.

Який?

Кастор.

Мені снілось, що ми з побратимів стали оба шватрами. Разом нас вели, разом нас благословили, разом нас... (зїває) вінчалися...али!

Полюкес.

Дав би се Господь.

Кастор:

Я не знаю як ти, але я вірю в сни. В кождім сни єсть зерно правди. Оно можливе і тут...

Полюкес.

Як то?

Кастор.

От бачиш у Мирских єсть дві сестри, не-рідні, нерідні, але що то значить? Ти возьми одну, я другу.

Полюкес (живо).

Добре, Ти бери Марійку — я Омельку.

Кастор.

Ні я Омельку, ти Марійку.

Полюкес (пускаючи шию Касторову).

Ти, бачиш, старший, мудрійший бери молодшу, — мені, я себе знаю, треба мудрої жінки.

Кастор (живо протестуючи).

Ні, мені старшому старша, тобі молодшому молодша. Так вже з природи веде ся.

Полюкес (встаючи).

Я Марійки не хочу.

Кастор (встаючи).

А я Омельки не пущу.

Полюкес.

Мусиши.

Кастор.

За нічо в съвіті.

Полюкес.

Нї?

Кастор.

Нї!

Полюкес.

Як так, то амінь побратимству!

Кастор.

Не дуже стою о те.

Полюкес, Кастор.

О — о! (роздігають ся: Кастор в праві, Полюкес в ліві двері.)

СЦЕНА 8

Олімпія (входить головними).

[роздражнена — в цілій дії].

Олімпія (ломить руки).

Ще такої комедії не бачила, як жива!
Молоді, гладкі питомці, аж любо подивитись,
причепились до старої і ані руш відчепитись.

І оден і другий і третий і четвертий. А вже третий і четвертий бодай назирцем! І вчора і нині. Тьфу, перевертаєсь сьвіт до гори ногами. У цивільних то вже таке бачила, у духових перший раз. Цивільні вже і з старими бабами женились, але духовні? (ходить по сцені).

Та ще, аби богата а то убога така, як тота Марта, ще її показують в театрі. (ходить).

А вже що найбільше злостить то тота Марійка. Вчора цілій празник плакала, ниніходить, сьміє ся, заходить ся. Ігі! (ходить живо по сцені).

СЦЕНА 4.

Олімпія Марійка за нею Думка (перша вбігає — другий повільніше, головними).

Марійка.

(заходить ся від сьміху) Ха ха ха! ха ха ха!

Олімпія (показуючи на Марійку).

Ну, давіть люде добрі!

Марійка.

Ха ха ха! ха ха ха!

Олімпія.

Та чо' ти ся до лиха регочеш?

Марійка (глипаючи в вікно).

Ой, мамунцю, не витримаю! ха ха ха!
ха ха ха!

Думка (сьмієсь собі на боці).

Олімпія.

Вже й не знаю, що казати бід! Єї сьміх,
а чоловіка, як би хто шпильками підколював.

Марійка (впадає на матір і тягне до вікна).
Подивіть ся!

Олімпія.

Не чудо-ж то? Оден з одної сторони
Омельки, другий з другої. А третій і четвер-
тій, то вже лиш вишні попідпирали.

Марійка (бухає ще дужшим съміхом).

Думка (бухає съміхом собі).

Марійка (по хвилі, перериваючи мову съміхом).

А нині рано, всі цвіти мені позривали на
китиці для Омельки. Яzon післав через пала-
маря, Акиндін не мав через кого, та через —
піддячого. Піддячий не дочув та приніс — мені.
Я єму опісля дякую, а він такий недобрій.
Ха ха ха! ха ха ха!

Думка.

Якже-ж ту бути добрим? (бухає съміхом)

Олімпія (до Думки).

Ще й вам съміяти ся? Чо'-ж ви не йдете
до них? (показує на город)

Думка.

Я не Аріонавт. (съміє ся)

Олімпія.

Господь вас розуміє, по якому ви говорите.

Думка.

Я лиш Орфей, що маю сю виправу опи-
сати. (съміє ся)

Олімпія (здіймаючи раменами).

(в. б.) **Мабуть і єму ся вже в голові перевернуло!** Хто впрочім знає, як і що їх тепер учати ві **Львові**. (хоче відійти в головні).

Марійка (дивлячись у вікно — живо).

Встають, встають! Ідуть сюда!

Олімпія (з'упиняючись на хвилинку в вікні).

Є на що дивитись! (іде в головні)

СЦЕНА 5.

Попередні. Акиндин (стає в головних).

Акиндин (до Олімпії).

Перепрашаю, всечестнійша добродійко, могу вас просити на одно словечко?

Олімпія (вертає).

Прошу!

Акиндин (оглядаючись).

Але самісеньких самих.

Марійка (до Думки).

Ходіть отче! Се на освідчення заносить.
(випихає Думку, сама зникає на право).

СЦЕНА 6.

Акиндин. **Олімпія**.

Олімпія (сідаючи на капапі).

Прошу, сідайте!

Акиндин (сідає звільна на фотели, ліворуч від Олімпії).

Не знаю сам, ласкова добродійко, від чого зачати. Справді, єсть се хвиля житя, дуже

важна. Годі так від разу сказати, що чоловік думає. Я приїхав сюда на часочок, а бажав би остати на вічність. Так, во віки віков .., бо я по-любив вашу донечку...

Олімпія (живо).

Марійку?

Акиндін.

Ні, перепрощаю, я хотів сказати, вашу хорошу кузиночку...

Олімпія.

Омельку?

Акиндін.

Так, Омельку і бажав би не розлучатись з нею до кінця житя...

Олімпія.

Во ім'я Отца і Сина. Чи ви очий не маєте? Чи глумитеся з нас чи що таке? Таж ви такі молоді, а она...

Акиндін.

О, я молодшої від неї не бачив.

Олімпія.

Ви собі, хвалити Бога, такі гладенькі, а она...

Акиндін.

О пані добродійко, я кращої від неї не бачив.

Олімпія.

Таж бійтесь Бога, що говорите? Вже Марійка сто разів красша...

Акиндин.

Коли серце не велить, ласкава пані добродійко!

Олімпія (зриваючись, досадно).

То женіть ся про мене, з ким хочете.
Най вам Господь помагає. (зміряє на ліво).

Акиндин.

Жите своє вам завдячую, ласкава пані добродійко. Радістю вістю пійду поділитись з моїм ангелом. (вискакує в головні)

Олімпія (дивлячись за вим).

Ну дивіть, як би ся на сьвіт божий народив! (збирає раменами) Що ж, треба пан-отцеви сказати. (іде на ліво)

СЦЕНА 7.

Олімпія (стикається в лівих з) Миреским (заним з) Язоном.

Миреский.

Чекай пані-матко, маю тобі щось сказати!

Олімпія.

І я тобі мала сказати, що... (уриває побачивши Язона)

Миреский (виходячи зовсім).

Ото пан Дівонос освідчачеся нам о руку нашої Омельки.

Олімпія (зачудована).

Вже другий?

Миреский.

Не мали ми часу доволі пізнати пана Дівоноса, але він спішить ся домів і просить,

щоб єму бодай дати надію перед другими, коли рішучо не скажем так або інакше.

Олімпія.

Та що тілько пан Всеволода осьвідчив ся о Омельку.

Мирекий.

Хто? Всеволода? (н. б.) Маєш тепер!

Язон.

Всеволода? (тихше) Я того надіявся, але я мушу перестерегти вас панство, перед ним. Всеволода чоловік непевний, я його вже з давна знаю. Він гуляка, довгороба, грошетрата. Єму не о серце ходить, він лиш на віно дібає.

Олімпія.

На яке-ж до лиха віно? Та Омелька нічого не має крім того, що в школі заробить.

Язон.

Що до мене, я про те не дбаю. Якби мені ходило о маєток, я би був давно оженився. Не одна партня траплялась. Але я іду лише за покликом серця і ту оно мені сказало: се твоя доля.

Мирекий.

Що-ж думаєш, Олімпіє?

Олімпія.

Що-ж я маю казати? Або я знаю. Омелька не мала; має, хвалити Бога, свої літа, най сама каже.

Язон (втішно).

О, єсли о думку панни Омельки ходить,
то я певний свого щастя. (вибігає в головні)

Мирский (съміючись, на боці).

А Господи, даруй гріха! Як то все покін-
чить ся?

Олімпія.

Се вже мені і в голові не містить ся. Така
стара лепетуха вже другого до себе прику-
вала, а ту й молода, й нічого собі, й маєток,
хвалити Господа, — ні однога. Чари якісь знає,
чи що таке?

СЦЕНА 8.

Попередні. Кастор (висуваєсь з правої) Полюкс
(з лівої).

[Побачивши себе, стають хвплю оден проти другого.]

Олімпія (в розпуці).

(н. б.) Що? Ще може й сї?

Кастор (до Полюкса).

Ну кажіть, яке маєте діло?

Полюкс.

Кажіть, кажіть вп!

Кастор (до Мирского).

Дарують всечестнійший, що мішаюсь, може
не в свое діло. Але поважанє, яке маю до дому
вашого і родини, велить мені перестерегти пе-
ред деякими незванними людцями, так тут не-
присутнimi як і деякими присутнimi.

Полюкес.

Прошу!

Кастор.

Я довідав ся, що о ручку нанни Омельки освідчилися товариші мої Язон і Акіндін, а йще деякі забігають.

Полюкес.

Прошу.

Кастор.

Всі они негідні ремінчика розвязати в чевічку панни Омельки, бо люде негідні, нездібні, задовжені, по 10 літ вже їздять а не можуть діратись.

Полюкес.

Перепрашаю, бо я їжджу доперва рік пятній.

Кастор.

Коли шостий.

Полюкес.

А ви маєте довги більші, чим я.

Кастор.

За мене заплатить стрійко, а за вас хто?

Полюкес.

Вуйко.

СЦЕНА 9.

Попередні. Омелька, (за нею) Язон, Акіндін
(входять головними).

Мирекій.

Омельочко, (цілує єї в голову) ласка небесна спливає на тебе щедрою струєю. О руку твою

освідчились що тілько панове Дівовос, Всеволодова, а сли не помиляюсь... (дивить ся на Кастора і Полюкса).

Кастор (з поклоном).

І я.

Полюкс (з поклоном).

І я.

Олімпія (на боці, — в найбільшім роз'яреню).

Не витримаю!

Язон (до Кастора).

Шкода ходу.

Акиндін (до Полюкса).

Шкода броду.

Мирекій (до Омельки).

Не нам очевидно жити з ними, дитинко, але тобі. Єсть у тебе, хвалити Бога, свій розум — вибираї.

Язон, Акиндін, Кастор, Полюкс (складають руки до Омельки).

Омелька.

Справді ласка божа злялась на мене нині. Мені однако тяжко вибирати, жаль покривдити одного або другого, бо я всіх зарівно поважаю і всіми зарівно дорожу. Може би лучше панове погодились самі, а я певно вираному віддам руку і серце, а прочих попрошу за дружбів.

Язон, Акиндін.

Виберіть ви, пані!

Кастор, Полюкс.

Виберіть самі!

Омелька.

Але я вас прошу, панове!

Язон, Акиндин, Кастор, Полякес (благаючи).

Самі, самі!

Омелька (дуже звільна).

Коли вже так, коли я сама вибирати
маю, то.....

Язон, Акиндин, Кастор, Полякес (умильно скла-
дають руки).

Омелька (рішучо).

То не хочу жадного!

Олімпія (дуже лиха).

Цур тобі, Омелько! З розуму зійшла, чи
що? Трафляють ся такі люди, а она не хоче.
Та яких-же ти лучших дожидати-меш? Образа
божа, та-ж як би мені так, Господи съятий...
(бє ся в уста)

Язон, Акиндин, Кастор, Полякес.

Панно Омельцю! Панно Омельцю!

Олімпія.

(на боці, ломлячи руки) Стара така, тай ще
вередує! (до Омельки) Та онамятай ся, дівчино!

Омелька (широ).

Я би вибрала, але що з того, коли мій ви-
браний мабуть уже вибраний.

Олімпія.

Хто такий?

Омелька (іде в головні двері).

Марійко! Марійко! (киває пальцем, кличучи).

СЦЕНА 10.

Попередні. Омелька (вертає), (за нею засоромлена)
Марійка, Думка.

Омелька (показуючи на Думку і Марійку).

От і вибрані!

Олімпія (зачудована ще більше).

Що-о-о?

Думка (приступаючи коло Марійки).

Коли вже панство інні такі щедрі на благословеніє, то поблагословивши богатих поблагословіть і бідних. (серіозно) Ні що критись, ласкаві добродії! Ми любимо ся, а любимо ся тою чистою, непорочною любовію, котра лучить серця людескі від тепер до крайної границі людскої долі. Доказом чистоти нашої любови най буде ваше убожество...

Олімпія (перериваючи).

Що? Моя дитина бідна?

Думка (переражений).

А вжеж...

Марійка (бухає съміхом).

Олімпія

А вам хто се напечатав? А чия-ж ся праця наша тай покійного брата нашого, царство єму небесне?

Язон, Акіндін, Кастрор, Полюкес (споглядаючи оден на другого).

Що-о-о?

Язон.

Отче Мирский, таж ви казали що се майно...

Омелька (кінчачи).

Мое. Але то було лише пожичене на оден день. Нині, з'єднавши собі ним тільки сердечко, віддаю єго назад в руки властительки, сестрички моєї Марійки.

Думка (сумно).

Пропав я.

Мирекий.

Ні, не пропав, дитино! Благословен най буде Господь і правда Єго съвята. Ти полюбив дитину мою, думаючи, що она бідна. Тим раднійше віддаю всю працю свою в твої руки, знаючи, що лише на добро обернете єго собі і другим.

Акіндін.

Отче Мирекий, але признаєте, що нечестно се, так шутити з людій.

Мирекий.

Не моя се шутка, а нашої мудрої Омельки. Она заложилася вчера з Марійкою, що коли Марійка відступить єй своє майно, всі горячі серця ваші склоняться до неї. І панове признаєте, що Омелька виграла заклад...

Олімпія (радісно).

А ж тепер розумію! (в. б.) То тому они всі так коло Омельки згорнулися.

Марійка (цілуючи Омельку).

За теє буде она мюю — дружечкою.

Думка.

А Ксения другою.

Марійка (живо).

Ще не забув Ксені?

Думка.

Ні, поки житя мого.

Марійка (затикає му рукою уста).

Язон.

Мое поважанє! (відходить в головні)

Акіндін, Кастор, Полюкс.

Мое почтеніє! (відходять в головні)

СЦЕНА 11.

Попередні. Порфирій (вбігає головними).

Язон, Акіндін, Кастор, Полюкс (на вид єго подають ся в зад).

Порфирій.

Не дійшов чоловік на празник, то бодай на попразен. (веселим оком на питомців) Та ба, ту бачу і весілля коїть ся! (до Мирського) Мое почтеніє, отче Мирський, цілую ручки пані добродійки. Тут ваші папери, отче Мирський, на ульоковані гроші. Знайте, що Карманович честний чоловік. (відає папери)

Мирський (переглядає папери).

Порфирій (до Артонаутів).

Но, котрому з вас поблагожелати, панове? Язонови чи Акіндінови, чи тим молодикам?

Язон.

Пожелайте нашему Орфееви, пану Думці.

Порфирий (крайно здивований).

Що? Отче Мирекий, ви за сего панича
доњьку віддаєте? (показує на Думку)

Мирекий.

Так єсть, пане Порфирий!

Порфирий.

Що робите? Та він мені і сотника не винен.

Мирекий.

Тим ліпше, тим ліпше!

Порфирий (до Аргонаутів).

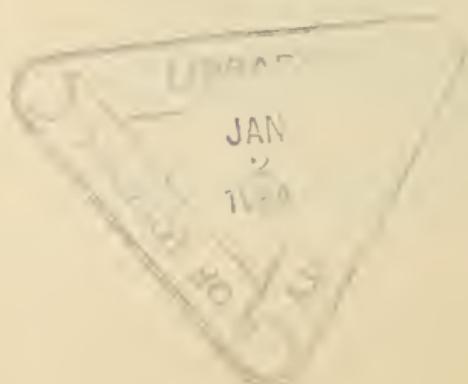
І ви дались такому дудикови в поле ви-
весті? А сором а казка!

Язон, Акиндін, Кастор, Полюкс (зміряють в головні).

Порфирий (до публіки).

Справді, нема вже питомців на сьвіті. Від
нині — сотника жадному не пожичу.

ЗАВІСА ПАДЕ.

Ціна 50 кр. а. в.

15.7.81
PLEASE DO
CARDS OR SLIPS

UNIVERSITY OF

S'kyi, Hryhorii
navty

